

NÉPNEVELŐ.

KATH. NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI LAP.

Megjelenik a szorgalmi időben minden szombaton.	Szerkesztő és laptulajdonos: Dr. KOMLÓSSY FERENCZ.	Hirdetéseket felvesz Magyarország részére a kiadóhivatal. — <i>Ausztria és külföld részére kizárólag Friedl Hubert</i> (Bécs, V. Margarethenpl. 2.) Egy 4 hasábos petsorsor 5 kr. Pályázatok sora 10 kr. — Bélyeg 30 kr.
Előfizetési ár: Egész évre 4 frt Fél évre 2 frt	Főmunkatárs: Zelliger Vilmos. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI. Ersek-utca 2. sz.	
Negyed évre 1 frt Egyes szám 10 kr.		

TARTALOM: A rajzoktatás. Gábor Gyula. — A bölcsesség. B. De la Salle János: A jó tanító tizenkét erénye. V. Gibárt. — Munkay János. — er Alajos. — Tárcza: Érintkezés. Cenner Lajos. — Irodalom és művészet. — Vegyesek. — Tanügyi tájékoztató. — Hirdetések.

A rajzoktatás.

A rajzoktatás a népiskola egyik fontos tanterve, melyet különben a művészeti közé sorozunk, mert valóban szépen rajzolni művészet; de ezt elérni nem a népiskola feladata. Hogy mennyire fontos tárgy az, azt leginkább abból látjuk, hogy minél inkább művelődik egy nemzet, annál jobban érzi a rajzolás szükségét minden iparágban, mert mindenben a külalak változatos formáit, a csint és jó ízlést keresik és a ki az ily kívánalmaknak megfelelően akar készíteni, annak okvetlenül kell értenie a rajzoláshoz. A népiskolának, mint mindenben, úgy a rajzoktatásban is csak az a feladata, hogy e tárgyban az alapot vesse meg, a tovább építés részint a középiskolákra, részint pedig az ipariskolákra maradván.

Hogy mely osztályba kezdődjék a rajzoktatás, meghatározni bajos, mert ez leginkább a gyermek fejlettségi fokától függ; és mert a rajzhoz nemcsak kézügyesség kell, hanem az értelem oly foka is, mely a rajz egyes részeit megkülönböztetni tudja és képes legyen azt egyes részeire úgy szétbontani, hogy azokat utánozva az egészet létrehozza. Magától értetődik, hogy nem művészi rajzolatokról lehet itt szó, hanem a kezdetleges legkönnyebb alakokról. Miután több ízben tapasztaltam, hogy még a második osztályú gyermekek is csak ritkán voltak képesek, valamit csak némiképp tűrhetően is utánrajzolni, úgy hiszem a régi módus volna megtartandó és a III. osztályban kezdeni el a rajzolást. Az is igaz, hogy már az I. osztályban találtam gyermekeket, kik szépen lerajzolták a bátyjuk rajzfűzetében látott alakokat, de hát a népiskola nem a geniek nevelő-intézete, hanem a nép, a tömeg iskolája, itt tehát akkor lehet és kell valamit tanítani kezdeni, mikor arra már a többség annyira érett, hogy azt haszonnal magába fogadhatja. A leányoknál is nagyon kívánatos volna a rajzoktatás behozatala, mert náluk ép úgy van szükség a szépszerűre, a simmetria kedvelésére mint a fiúk-nál, de hogy náluk mily irányban történjék az oktatás arra nem akarok kiterjeszkedni, mivel az kartársaink, a tanítónók hatáskörébe tartozik.

Az oktatás mikéntjére nézve két út áll előttünk: a mintáról való lerajzoltatás és a táblára való fölrajzolás. A mintáról való rajzoltatásnak az az előnye van, hogy a gyermek tehetségéhez képest vagy gyorsabban halad, vagy lassabban, de az a mód iskoláinkban nem állja meg helyét, mert osztályainkban a gyermekek létszáma rendszeren 60–80 körül van, és ebből kettős baj származik. Ha a gyermeknek kell a mintákat megvenni, akkor nagy költségbe verjük a szülőket, az iskola pedig oly sok mintát nem tarthat készletben, mert sokba kerül és folytonos kiadást igényel, mert a legnagyobb figyelem és gondoskodás daczára is folyton fognak egyes lapok elveszni; másrészt tudjuk jól, hogy a gyermek nem képes mindjárt a mintából kiokosodni, nem tudja megkezdeni sem, mit tesz tehát? Elmegy tanítójához, hogy tanácsot kérjen tőle, és itt van a baj. Egy tanító annyi gyermeknek képtelen magyarázatot adni külön-külön; ha még 10 vagy legfeljebb 20 tanulója volna, még el lehetne végezni, de ily nagyszámú gyermekeséggel nem lesz kész, s így csak a másik mód marad hátra. A táblára rajzolásnak az az előnye, hogy egy ábrát az egész osztálynak egyszerre megmagyarázhat és annak mikénti létrejöttét szemek láttára megmutathatja s az egész osztályt egyszerre foglalkoztatja. De hátránya is van ezen módszernek, mert a míg az a néhány, a ki jobb felfogású, kénytelen a többivel lassú lépésben haladni, az a ki nem képes velük haladni meg könnyörtelenül hátrahagyatik. Ez a hiba azonban nemcsak a rajzoktatásnál van meg, hanem mintegy folyamánya az iskolai intézménynek, mert a tanítónak elő van írva az út, melyet a tanítás terén tanítványaival meg kell tenni a kiszabott időre s a ki halad, el nem marad, de a kinek elméje nem oly fogékony, vagy nem eléggé figyelmes és szorgalmas, visszamarad, mert a tanítónak nem marad ideje ezek miatt az előmenetelt megakasztani, mivel különben a kiszabott teendőt el nem végezheti. Mindenesetre a táblán való előrajzolás hátránya nem oly nagy, mint a mintáról való rajzoltatásé s azért az oly iskolában, melynek népes osztályai vannak, előnyösebben alkalmazható.

lölők, napszámosok, hanem olyanok, kik önálló munkálatokat saját rajzaik után is képesek legyennek előállítani. Erre pedig Magyarországnak nagy szüksége van, mert iparunk még mindig csak fejlődő félben van és még akárhány ága van iparunknak, melyet tökéletesen csak a külföldön lehet megtanulni és valóban művelt, szakmáját teljesen ismerő iparosokban még mindig nagy hiány van.

A rajzoktatásnak a helyes irányba való terelése által az ipar is magasabb nívóra emelkednék.

Eddig a rajzoktatásra hetenkint 2 óra fordítástott; ez ugyan nem sok, de tekintve azt, hogy a gyermekek úgy is meg vannak már terhelve sok tantárggyal és tekintve azt is, hogy a rajzolás nem lehet gépies munkának venni, hanem olyan, mely esztét is megerőlteti, mert gondolkodni, rendezni, összehasonlítani, beosztani és figyelnie is kell, a heti 2 óra elegendő lehet továbbra is.

A papír színére nézve legcélszerűbb a halvány-sárgás papíros sötétkék vonalozással, esetleg pontozással. A koczkák méreteire nézve pedig legcélszerűbb, ha azok távolsága 1 centiméter, mert ha kisebbek, a szemet erőltetik meg a rajzoláskor; ha pedig nagyobbak, a hálózati rajzolás nagyon elmosódik.

Mindezekben a rajzoktatásnál szükséges tudnivalók röviden vannak jelezve, miután az egyes indokok felsorolása tanfélék előtt egy kissé feleslegesnek tűnt fel. Végül azonban még egyre vagyok bátor utalni, hogy ha a tanmenet ezen irányba elfogadtatnék, a tananyag részletes kidolgozására, a hálózati rajzok, alakok meghatározására egy több tagú bizottság kiküldése szükséges, melynek feladata lenne: a most létező mintákból

sege más-más eljárást követel és tény az, hogy akárhány gyermek van, akivel semmiféle szigorral sem lehet valamire menni, de a barátságos, kedves modor előtt meghajol — de mégis nagy kérdés az, hogy mennyire szabad mennie ennek a kedveskedő bánásmódnak. Itt nemcsak a gyermek egyéniségét, de még nagyon sok más körülményt is figyelembe kell vennünk. Hypocrita nem vagyok, de azt hiszem, nagy különbség az, hogy fi- vagy leánygyermekkel és hányadik osztályossal van dolgunk. És pedig nemcsak olyformán, hogy a tanítónak vannak-e leánynövendékei, hanem hogy a tanítónőnek fitanítványai vannak-e? Ez nagyon kényes themának látszik, de nem az. Mindenekelőtt kijelentem, hogy én tanítóról és tanítónőről, még pedig a szó szoros értelmében ilyenről beszélek, vagyis olyanokról, akik minden cselekvésükben csakis a paedagogiát tartják irányadónak. S most azon nézetemnek adok kifejezést, hogy paedagogus — kinek osztálya van — kedveskedésből lehetőleg soha se nyúljon tanítványaihoz. Kézmezfogás, arczimogatás, czirogatás csakis a lehető leggritkább esetekben járhatja, a többi pedig egyáltalán soha; mert az ilyesmi a jó gyermeket elbizakodottá teszi, a rosszat pedig nem hogy meg

a legjobbat kiválogatva, egy kerek, önmagában teljes tananyagot készíteni. *Gábor Gyula.*

*

Ezen cikk válasz a »Budapesti Tanítótestület« által kitűzött s lapunk 8. számában (63. l.) közölt visszatételre. Szerző felolvasta a budapesti Hungaria-úti községi népiszkola tantestületi ülésén, és egyhangu helyesléssel találkozott. Szerk.

A bölcsesség.

(B. De la Salle János: A jó tanító tizenkét erénye. V.)

A bölcsesség azon ezény, a mely a legkitűnőbb szempontból tanítja ismerni a legfőnségesebb dolgokat, hogy magaviseletünket a szerint rendezzük. Az okosságtól különbözik; mert az csak valamely dicséretes de általános célt tűz ki; míg ellenben ez közvetlenül a czélnak tárgyát tartja szemmel, és ezt nemcsak jónak és dicséretesnek, hanem igen nagynak és igen fontosnak itéli. Sőt előfordulhat, hogy ezen erények egyike a másiktól külön áll. Ime egy példa: Valaki egy elismert nehéz és veszélyes beteget a haldoklók szentségeivel akar elláttatni; ez bizonyára bölcsen, de vajon egyszermind mindig okosan is volna-e téve? Bizonyára nem. Erkölcseleg teljesen bizonyosnak kell lenni, vagy alapos okok miatt kell sejtteni, hogy az a betegség veszélyes és nehéz. Már pedig hasonló esetben, ha az ember a valódiság szemlélésénél, ezen erény eljárását eltéveszti, az okosság hiánya miatt könnyen hibázhat; ha p. o. az ember a körülményeket csak felületesen figyeli meg, róluk hirtelenkedőleg itél és következőleg egészen megfontolatlanul cselekszik.

Vegyünk a mi körünkben még egy példát. Egy tanító valamely tantárgyból, és különösen a hittanból oktatást akar adni. Ez szembetűnőleg

nem javítja, de a tanítót előtte gyöngének és féltékennek tünteti fel s így őt még inkább megátalkodottá teszi, — az egész osztályban pedig irigységet s osztálykülönbségi érzést szül s így a jó, igazságos és nyugodt nevelői működésnek nagy hátrányára van. Így van ez már akkor is, ha tanítóról és finövendékekről vagy tanítónőről és kis leányokról van szó — annál inkább így van azonban, ha tanító és leánynövendékről beszélünk.

Közömbös érintkezés, — olyan érintkezés, a minőről most beszélünk, az iskolában nagyon ritkán fordul elő. Pl.: ha a gyermek az elkészített feladványt tanítójának átadja; mikor a tanító, öltözködésnél vagy helyreendezésnél a tehetetlennek segít; mikor a gyermek oda hozza a tanító kalapját, kabátját, vagy leejtett czeruzáját fölveszi s más hasonló esetekben. Ezekre nézve csak arra ügyeljünk, hogy mindez ne történjék a kellő tisztelet, rend és figyelem rovására. Mert az ilyenféle gyakoribb érintkezések ugyanazon gyermekkel olyan bizalmaskodásfélét szülnék, amit kerülnünk kell s még fejlődésében elejét vennünk.

Hanem mikor a harmadik fajta érintkezésre térünk át, t. i. arra, melyet főnnebb ellenséges indulatúnak neveztem, akkor már a kérdések egész

A tanmenetre vonatkozó előterjesztésemnél ismételve kell utalnom arra, hogy a népiskolának nem az a feladata, hogy művészeket neveljen hanem csak az, hogy az alapot megvesse és miután ez akkor érhető el legjobban, ha a legkönnyebben kezdjük és fokozatosan haladunk a nehezebbre, szükséges, hogy legelőbb is kockázott papíron kezdődjék a rajzolás. A tiszta papíron való kezdésnek az elemi iskolában semmi értelme, mert a gyermek még egyenes vonalat sem tud húzni, a szimmetriáról pedig fogalma sincs s azért az egész évi fáradságnak eredménye az volna, hogy 2—3 tehetségesebb gyermek néhány tűrhető rajzot volna képes felmutatni, de a nagy tömeg épen semmit sem nyert volna belőle; az iskola pedig nem egyesek részére van alkotva.

A tanmenet tehát ekkép volna beosztandó:

1) A harmadik osztályban kockás papíron a legkönnyebb t. i. egyenes vonalú alakok rajzolándók. És pedig: egy kocka nagyságánál kezdve fokozatosan nagyobbodnak az alakok, mint ezt a Weinberger-féle minták mutatják, melyek azonban egy kis átdolgozást igényelnek, mert itt-ott kissé nehezkesebbek is fordulnak elő.

2) A negyedik osztályban, mint a mely már a kezdett nehézségeim átesett, a pontozott rajzlapokra rajzolándók, eleinte az egyenes vonalú minták mintegy ismétléskép, azután pedig át kell térni a görbe vonalú mintákra, hogy kézügyességet szerezzenek a hajlott vonalak húzásában.

3) Az ötödik osztályban tiszta papírra először kisebb, aztán nagyobb négyszögek rajzolándók, ezek szemmérték szerint részekre osztandók és párhuzamos vonalak által összekötendők. Ez által egy hálózat alakul ugyan ismét, de olyan, melyet saját

maguk készítettek szemmérték szerint és ebbe aztán ismét alakok rajzolándók, de többnyire olyanok, melyek egyenes vonalakból vannak összeállítva. A görbe vonalúak csak kisebb részben fordulnak elő.

4) A hatodik osztályban az ötödik osztály tanmenete tartandó meg, de itt már görbe vonalakkal rajzolt ábrákból többet kell fölvenni; az ábrák elkészítése után a hálózat kitörölendő. Ez által az alakok tisztábban állnak elő és a gyermekeknek nagy örömet okoz a nehézségek ily könnyű legyőzése, és mert ebből azt is tanulják, hogy bármely alakot lerajzolhatnak, ha az ábrát egy hálózattal ellátják s ily hálózat után egyet készítve, annak egyes részeit a megfelelő helyekre lerajzolják; a hálózat elvétele után csak a kép marad meg. Különben ezen módozatát a rajzolásnak akárhánynagyon ügyes rajzoló is használja és e nélkül alig is boldogulna.

A rajzolásnak további tanítása az ipariskola feladata, mely a szerint, a minő iparágakra készülődik a gyermek, változik. Az ipariskolai rajzoktatást is tehát nem kellene mint most egy kaptafára húzni, vagyis osztályonként elosztani, hanem iparágak szerint. Vagy nem furesa-e, hogy az asztalos-tanonez, kinek ornamentikus rajzra van főképp szüksége, ott ül a szabó mellett, kinek pedig egész más fajta rajzokra van szüksége, ezek mellett a kőműves, ács, lakatos és cipész. Vannak oly iparágak, melyek szorosán vett rajztudományt nem kívánnak, az ezekhez tartozó tanoncokat elkülönítve kellene a megkezdett alapon tovább tanítani, de olyan iparűzők, kiknél a rajz nemcsak fontos, hanem nélkülözhetlen is, elkülönítendő és pedig úgy, hogy a rokon irányúak együtt legyenek. Ezek pedig oly irányban tanítandók, a mint azt mesterségük megkívánja, hogy nemcsak munkások váljanak be-

TÁRCZA.

Érintkezés.

Tisztul, finomul, halad a világ napról-napra. Mikor pedig a „tisztul“, »finomul« kifejezéseket használom, ezzel azt akarom jelezni, hogy nem az anyagi haladásról, a gépkorszakról szólok, hanem a szellemiről, az izlés és beszédmodor kristályosodásáról. Összejöveteleken, társaságokban, előadásokon általán kerülnek már az erősebb kifejezéseket s a szavakkal kimondott gorombaságokat. Ennek helyébe a burkolt török és túhegyes czélzások, avagy a körülírás lépett, melyek azonban a közlendőket bár finoman, de ép oly élénken juttatják tudomásunkra. Ezek a dolgok különben az ugynevezett bontonhoz tartoznak, mely az ő leplezett szavajárásával lassankint az egyes szavakhoz más-más — szellemibb — fogalmakat kapcsol — vagy megfordítva. Pl. az őszinteség alatt finom társaságokban a gorombaságot értik, kedélybaj alatt az örültséget, önérzet alatt a felfuvalkodottságot (vagy megfordítva) stb. Ilyformán alakult érintkezés szónak lassanként az a fogalma, mely az embereknek

egymáshoz való viszonyát jelenti. Valakivel érintkezni annyit jelent, mint vele gyakrabban beszélni, közös ügyeket, üzleti vagy más dolgokat végezni.

De hát van még sok olyan visszamaradt ember, a ki a szavakat régi jelentésük, előbbi (talán valódi) fogalmaik szerint is használja. Ilyen visszamaradt ember vagyok én is. Mert mikor a tanítóknak növendékeikkel való érintkezéséről fogok írni, én bizony a legmaterialisabb, a legvalódiabb érintkezést értem alatta. Tehát nem azt, hogy hogyan beszél vele, hogyan bánik, hogyan figyel meg szellemi és testi előmenetelét, hanem azt, hogy hogyan fogja meg, hogyan nyúl hozzá, hogyan hozza a saját testét, illetve csak a kezét, közeli, legközelebbi összeköttetésbe a gyermek testével, illetve annak egyik vagy másik részével.

Épen mint a szellemibb, tisztultabb fogalmú érintkezésnél, ugy ennél a materialisnál is van bárátságos, közönyi és ellenséges indulatú érintkezés. Az első alatt természetesen azt értem, mikor a tanító a gyermeknek kezét megfogja, simogatja, czírogatja, magához szorítja vagy épen ölébe veszi, sőt — kiírjam-e? — meg is csókolja. A gyermekekkel való bánásmódnak mindenesetre nagyon sok a csinja-binja; minden egyes gyermek egyéni-

bölcs cselekedet, a mely által kötelmének törek-szik eleget tenni. De ha a gyermekekhez nagyon föllengősen szól, úgy annyira, hogy őt nem értik, vagy ha a tanítandó igazságok főségével meg nem egyező köznapias kifejezéseket használ, bizonyára vét az okosság ellen. A szóbanforgó két erény között tehát lényeges különbség van.

De miben áll a jó tanító bölcsesége? Abban áll, hogy őt ismerni, szeretni és elérni tanulja azon magasztos, végtelenül becses célt, a mely-lyel megbízatik. Ebből következik, hogy a tanító mindenek előtt Salamont tartozik követni, a meny-nyiben alázattal a minden jó adományozójához, a tudományok Istenéhez, a világosság atyjához fordul. »Add meg nekem ama bölcseséget« így könyörgött azon király, „a mely királyi székednél áll, és szolgálid számából ne törölj ki . . . Szent egeidből és Magasságod királyi székéről küld le azt, hogy velem legyen és velem működjék, hogy tudjam, mi kedves Előtted; mert az mindent tud és ért, és tetteimben engemet okosan fog vezérelni, és hatalmával engemet meg fog óvni. Cselekedeteim ekként lesznek Neked kedvesek“. (Bölcs. 9, 4. 10. 11. 12.)

Az imával egyedül azonban a jó tanító még nem elégszik meg; okosan nem fog eljárni, ha tanítványait tanítani akarná, mielőtt a tananyag urává lenni nem törekedett volna. Következőleg a tanulással is fog foglalkozni mint azt már az okosság-nál mondottuk. A bölcsesség megmutatja és megszerzi neki valamint a tanítandó tudományok-nak, úgy ezek alapelveinek mélyebb ismeretét. Máskülönb tanítványainak csak szavakat mondana, vagy inkább minden alap- és minden összefüggés nélküli fogalmakra tanítaná őket, a melyek az emlékezetből könnyen elillannak.

Mialatt azonban ismereteit közli velök arról

halmaza nyomul előtérbe. Mielőtt hozzászólnék, egy kis igazítást kell tennem. Jó tanítónál és tulajdonképeni paedagogusnál ellenséges indulatú érintkezés valójában soha sincsen. Ez az elnevezés csak a gyermekeknek és a gyerekes felfogásnak és a külső látszatnak a megjelölése. Ezen harmadikféle érintkezési mód ugyanis a testi büntetések. Terv szerint, szakszerűen nevelő tanító sohasem haragszik a gyermekre, soha sincs iránta ellenséges indulattal. Egyébiránt szívesen elismerem, hogy ez teljesen fölösleges megjegyzés volt — előttünk. De mégis ide ígattam, mert sokan vannak olyan gyermekes felfogásnak, különösen a szülők és némely hírlapírók között, akik így gondolkoznak. Hja, a világ a látszat után ítél; a látszat pedig tagadhatlanul ellenséges indulatra vall. A testi büntetések szükségességéről, módjáról és mértékéről most nem beszélek, — az megint külön, sőt több külön thema, melyet jól-rosszul már igen sokan megvitattak. Csak azt szeretném tudni, hogy minek tartják azok a tanítót, akik feltételezik róla, hogy ő a testi büntetéseket ellenséges indulatból alkalmazza. Órultnek, vagy minek tartják őt, hogy olyanra haragszik, aki őt meg nem bántotta, vagy

is gondoskodik, hogy különösen semmi megbántót, semmi botrányost, vagy egyéb valamit ne mondjon nekik, a mi velök a tanítót és iskolát meguntatná, hogy soha ne a merész vélemények és rossz elő-ítéletek szolgáljanak neki zsinormértékül, hanem a keresztény alapelvek, az isteni és emberi törvény, és állása kötelmei.

De hogy a gyermekeket jobb eredménnyel taníthassa, nem kívánja-e meg a bölcsesség, hogy a tanító előbb maga gyakorolja azon erényeket, a melyekre kiképezni tartozik őket? »Ha« — mondja szent Bernát — »arról, a mit tanítotok, magatok is erősen meg vagytok győződve, úgy szavaitok-nak az erő szavait adjátok meg; mert a példa szava más szavaknál sokkal erősebb. Ugy cselekedjete, a mint beszéltek.“ Serm. 59. in Cantic. Cant. Mivel gyermekeit azon tudományra kell tanítania, a mely megadja tetteiknek az igazi irányt, mérsékeli és megzabolazza szenvedélyeiket, hogy valóban és kitartóan boldogokká legyenek: gondja lesz rá, hogy mindenben jó példával járjon előttük; maga és a gyermekek miatt iparkodni fog, hogy a jót a csak színleg jótól megkülönböztesse, hogy helyes választást találjon és ennél maradjon, hogy meggondolással tegyen mindent; általában, hogy kötelmeit Isten — önmaga — és mások irányában pontosan betöltse. Ezek által azon bölcseséget szerzi meg magának, a mely a legmagasabb fokú tudományt zárja magában; ama tudományt, a mely az üdv útját találja meg, a léleknek a meny-nyei dolgokat mutatja meg és megizlelteti azokat teljes gyönyörükben és valódiságukban; azon tudományt, a mely bennünket megtanít, hogy életünköt a hit elvei szerint rendezzük; p. o. hogy a gazdaságot a szegénységben, az örömet a fájdalom-ban, az Isten előtt való igazi nagyságot az alacsony és az emberek szeméi előtt megvetett

minden józan ész elvitatnak tőle, hogy azt gondolják róla, hogy gyermekekkel ellenségeskedik? Avagy azt hiszik, hogy a tanítónak gyönyörűsége telik abban, hogy a pálcát suhogtathatja, üthet, vághat és — szerintük — verekedhetik? Minek tartják önök uraim a tanítót? Olyannak, akiben, mint néha tüntetések alkalmával a csöcselékben, felülkerekedett az állat és rombolni, dühöngeni szeret? Nem, azt ők nem gondolják; tudom én azt. De hát akkor mit gondolnak? Semmit. Csak szeretnek a tanítók ellen beszélni, írni, tenni. Azt hiszik, hogy ezzel a tanítónak ártanak. Pedig a kő visszahull a dobó fejére: ez saját gyermekeiknek árt. Mert ezzel a tanító tekintélyét rontják, ami nélkül pedig helyes nevelés nem is képzelhető.

De látom, hogy nagyon neki tüzesedtem. Hagyjuk azokat, akik rosszul gondolkoznak. Mi ne azt nézzük, hogy mások hogyan gondolkoznak, hanem hogy mi hogyan használhatunk a nevelés-ügynek s ez által a honnak és társadalomnak. Azért mi csak ezután is mind a háromféle érintkezésünkben úgy érintkezzünk tanítványainkkal, a mint a paedagogia megkívánja. *Cenner Lajos.*

hivatalokban keressük, hogy a szerencséből mint a szerencsétlenségéből jó hasznot húzzunk, hogy jó szándék nélkül elhatározást ne tegyünk, hogy czélunk után csak megengedett eszközökkel törjünk, hogy a gyermekek vezényletében a kellő szilárdságot dícséretes türelemmel a példákat tanulságokkal kössük össze, mindenkor inkább a szellemi előnyt keressük, a mely az örökkévalóságra gazdagít, mint az ideiglenest, a mely mulandó, azon erős meggyőződésben, hogy az embernek semmit sem használna, ha az egész világot megnyeri is, lelkének pedig kárát vallja (Máté 16, 26); hogy e föld minden javai elmúlnak, és hogy csak az fog örökké élni, a ki az Isten akaratját cselekszi. Ez valóban azon igazi bölcsesség, a melyért könyörögni szent Jakab tanít bennünket (1, 5) és a mely a jó tanítónak kiváltképen szolgál, dícsőségére és díszére.

Az ezen csodálatraméltó erénnyel ellenkező hibákat az követi el, a ki valamely egészen emberi életet a természetfölötti erénygyakorlatnál többre becsül, p. o. a ki több buzgalmat tanusít a külső tehetségek és világi tudományok irányában, mint a hittani ismeretek iránt; a ki azt nagyobb előszeretettel tanítja, a mi az önszeretetnek hízeleg, mint azt, a mi által Jézus Krisztust törekszik a gyermekek szívében alakítani; a ki inkább barátságukat, mint hibáik javulását keresi, és így tovább.

Van egy olyan bölcsesség is, a mely nem felelőről jön, hanem ellenkezőleg szent Jakab szerint »földi«, »állati« és »ördögi« bölcsesség (3, 15). Ez a szenvedélyek által elvakított bölcsesség, amely csak a gonosz ellen sugdosásait követi, a világ elveit sajátítja el magának és az evangéliumait rosszalja; a melyek inkább az embereknek, mint Istennek tetszhetnek, és a mely csak haszonleső indokokból cselekszik.

Hogy azonban másokat több eredménnyel ámithasson és csábíthasson, színeskedni törekszik, a mennyiben nyájasan, szelíden, tetszelgőn és udvarián cselekszik. Sőt a legkevésbé sem esik nehezére csellel, ravaszsgal és csalással élni, csak hogy czélhoz jusson. Tehát merő balgatóság, a melynek gyümölei: czivódás és irigység.

»A bölcsesség tiszta és elhervadhatatlan, és azok könnyű szerrel láthatják, a kik szeretik, és azok találják meg, a kik keresik« (Bölcs. 6, 13). »Az az embernek egy kimeríthetetlen kincs: a ki föltalálja, részt vesz az Isten barátságában és ajánlja magát a fegyelem adományai által. (Bölcs. 7, 14).

»A bölcsesség megnyitja a némák ajkát, és beszédessé teszi a gyermekek nyelvét.« (Bölcs. 10, 21).

Gibárt, ker. iskolatestvér.

Munkay János.

Szül. 1820. jul. 13. Megh. 1890. márcz. 6.

Az egyház jeleseinek egyike, a kath. irodalomnak szorgalmas művelője, a tan- és nevelésügy buzgó bajnoka: Munkay János hunyt el e napokban Garamujfalun. Nevéhez illően valóban hasznos

munkában töltötte napjait; méltó bizonyára, hogy élete és irodalmi működése főbb mozzanataival megismerkedjünk.

Született Nagyfaluban (Árva-m.) 1820. jul. 13-án. Elemi iskolait otthon, a gymnasiumot Rózsahegyen és Egerben végezte. 1837-ik évben szepesegyházmegyei papnövendék lett. A theologia 2-ik évfolyama bevégezése után búcsut vett a papnöveldeitől és részint Pesten, részint Bécsben a magyar és német nyelvű irodalom művelése, bölcsészeti és hittani munkák szorgalmas olvasása mellett, gyermekek tanításával foglalkozott. 1848-ban Nagyszombatban a hittudományi tárgyakból vizsgálatot tett s az esztergomi főegyh. m. papnövedékei közé fölvételvé, 1850. jul. 16-án pappá szenteltetett. Segédlelkész volt Balassa-Gyarmaton, 1855-ben plebános lett Kékkön, majd alesperes s ker. tanfelügyelő. Később a bussai plebániát nyerte el, végre plebános lett Garamujfalun. Itt érte Ő Felsége kitüntetése, mely az esztergomi tiszti. kanonok sorába igtatta. Meghalt agyszélhűdés következtében 1890. márcz. 6-án.

Tanügy terén szerzett érdemei s alkotásai közül megemlítjük, hogy a »Léva és Vidéke r. kath. néptanítók egyletének« ő volt megalapítója és egyh. elnöke. Vezetése alatt mily tekintélyessé tette az egyesületet, mutatja azon körülmény, hogy a tan- és nevelésügy első rangú munkásai, mint Dr. Majer István, Dr. Komlóssy Ferencz, b. e. Zelliger József megtiszteltetésnek tartották ezen egyesület tiszti. tagjai lehetni.

Irodalmi tevékenysége művei sorozatából eléggé nyilvánvaló. Önállóan megjelentek:

1. Korunk fő tévedései a religio körül. Sz. beszédek. Jutalmat nyert pályamunka. Pest, 1853.
2. Mennyei nefelejts. Imakönyv. Bécs, 1854.
3. A Boldogságos szüz Isten Anyja élete. Pest, 1865.
4. Istennek földi országa Európában 1840. óta. Pesti egyet. hittani kar által pályadíjjal koszorúzva. Pest, 1855.
5. Jézus Krisztus Isten fia s világ Megváltója Kiszzenvedésének s halálának története. B.-Gyarmat, 1850.

— Ugyanaz tótul:

6. Dejepis Umucenia a Smrti Jezisa Krista. Pest, 1863.
7. Dcéra Sionská (Sion l.) Besztercebánya, 1862.
8. A 89-iki elvek és a kereszténység. A pesti egyhittani kar által jutalmazva. Pest, 1865.
9. Róma, az apostoli sz. szék és a keresztény világ Pest, 1868.
10. Vitazstvo Svatého Kriza. (A kereszt győzelme). Szabolcs, 1869.
11. A szentségek szentsége. Budapest, 1874.
12. Igaz-e, hogy a kath. iskolának eddig nem volt gazdája? Eger, 1876.
13. Az oltári áldozat. Budapest, 1880.
14. A szent angyalok története világkormányzási s embergondviselési szempontból. Bpest, 1881. több füzetben.
15. Superintendens-e vagy püspök? Esztergom 1886.
16. Igaz-e, hogy mi katolikusok mindenben hátra vagyunk s ha igen, mi ennek az oka? Esztergom, 1888.
17. Viribus unitis coelestibus. Esztergom, 1888.

Ezekon kívül számos imakönyvet irt, melyek a nép között igen el vannak terjedve.

Ily áldásos tevékenységű férfiú emléke éljen soká szívéünkben. Nyugodjék békében!

—er Alajos.

Irodalom és művészet.

— **Der Landbote**, német politikai hetilap kath. szellemben, hoz: politikai, társadalmi, gazdasági cikkeket, napi híreket, érdekes és tudományos apróságokat, beküldött kérdésekre felvilágosítást ad jogi ügyekben, külön mellékleten közöl jóirányú elbeszéléseket. Ára egész évre 2 frt, fél-évre 1 forint. Szerkeszti Blaskovics Ferencz, theol. tanár Temesvárott. — Mutatványszámok szívesen küldetnek.

— **Fölhívás:** Dr. Radó Antal Magyar Leopárdi-jának megrendelésére. — A magyar olvasó-közönség fájdalom még nagyon távol áll attól az irigylésre méltó állapottól, hogy az idegen népek összes nagy íróit tulajdon anyanyelvén élvezhetné. Pedig vajmi kevesen sajátíthatnak el annyi nyelvet oly jól, hogy csak a világirodalom legkimagaslóbb alkotásait is eredetiben tanulhatnák ösmerni! A francia és angol költészet tekintetében is sok tenni való vár ugyan műfordítóinkra; de elvégre, van magyar Molière-ünk és Shakspeare-ünk, Victor Hugóból is, Byronból is sok van lefordítva nyelvünkre; valamint régibb, ugy újabb íróink is főképp e két nemzet remekeit siettek tolmácsolni. Annyival több hézaga van irodalmunknak egyéb nemzetek szellemi kincsei tekintetében. S itt első sorban Olaszországra kell ráutalnunk, a modern műveltség e bölcsőjére, melynek nagy költői igen sokáig hozzáferhetetlenek voltak a magyar olvasóra nézve. De immár e részben is javulnak állapotaink. Dante-t már bírjuk részben és tán nemsokára egészben is fogjuk bírni Szász Károly mesteri tollából; Petrarca-t már néhány evvel ezelőtt kiadta a Kisfaludy-Társaság, Radó Antal magyarításában; ugyanő foglalkozik Ariosto »Órjüngő Lóránt«-jának átültetésével és végre ugyanő bocsatott közre egy egész anthológiát régibb és újabb olasz költők verseiből. — **Radó Antal** gondoskodott most arról is, hogy a világfájdalom legnagyobb költőjét, **Giacomo Leopardi**-t is magyarul olvashassa a magyar olvasó. — A Kisfaludy-Társaság, melyhez fordítását benyújtotta, sietett azt kiadásra elfogadni; az alulírott czég pedig a legnagyobb örömmel vállalkozott e munka forgalomba hozatalára, tudva azt, hogy oly műnek szenteli fáradozásait, mely a magyar irodalomnak valóságos üret tölti be, mely minden művelt ember könyvespolczán, minden költészetkedvelő nőnek szalon-asztalán és végre minden középiskolai tanintézet könyvesházában egyaránt méltó helyet fog elfoglalni. Leopardi egy sorban áll Byronnal; századunkban legelső és leghatalmasabb hirdetője volt ama komor eszméknek, melyek azóta oly erős viszhangot keltettek majdnem minden nép költészetében. Egyike ő a legmodernebb költőknek, aki egészen közel áll hozzánk; a szenvedésnek legfőnségebb dalnoka s egyúttal egyike a legklasszikusabb formájú költőknek, Leopardit, minden kultur-nemzet, még az idegennel szemben oly tartózkodó francia is, kötetes monográfiákból és tíz-üzenőtféle fordításból tanulja megismerni. Joggal számíthatunk tehát arra, hogy verseinek legelső magyar fordítása olyan fogadtatásban fog részesülni, a minőt az első sorban a fordított munka világirodalmi becsénél, másodsorban a fordító kiválóságánál, fogva megérdemel! — **Leopardi összes lyrai költeményei** husvétra fognak megjelenni a legdiszesebb kiállításban. A könyv elején egy Dr. Radó Antaltól való tanulmány lesz, mely a költő életrajzát és művei kritikáját fogja tartalmazni s mely egyúttal kommentárjául szolgál mindannak, a mi Leopardi verseiben magyarázatra szorúl. — A könyvhöz Leopardi művészi kivitelű arcképe lesz csatolva; a könyv papírja épúgy mint a bekötési tábla minden igényt ki fog elégíteni. — Egy füzött példány ára 1 frt 60 kr. Egy diszkötésű példány ára 2 frt 40 kr. — A könyvből hollandi merített papírra is nyomtatunk 50 számozott és a megrendelők nevével ellátott példányt. — Ily példány ára 10 frt. Az e példányra való megrendelések márczius 15-ig juttandók hozzánk. A többi megrendelés április 1-ig. **Lampel R.** könyvker. Bpest, Andrásy-út 21. sz.

VEGYESEK.

A sajtószabadság jelen virágzó korában a tanítók jogainak újabb esorbitása a vallás és közoktatásügyi miniszter köv. rendelete, amelyben a tanítókat és tanárokat a lapszerkesztéstől eltiltja: A tanügy érdekében szükségesnek tartom a Czimet további megfelelő eljárás czéljából figyelmeztetni, hogy a népiskolai közoktatásról szóló 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 141. §-ban a tanítók mellékfoglalkozására vonatkozó rendelkezést a legszigorúbban kívánom betartani. Különösen kiemelem, hogy a lapszerkesztést is olyan foglalkozásnak tekintem, amelyet ha nem is zár ki a tanítói állás, de amelyet a tanítók csakis az iskolai felsőség előleges engedelmével vállalhatnak el. Felhívom tehát a tanfelügyelőséget, hogy a felügyeletére bízott iskolák tanítóit a legszigorúbban utasítsa, hogy a mindenféle lap szerkesztéséhez szükséges engedélyért esetről-esetre hozzám még olyan időben folyamodjanak, mikor a szerkesztés elvállalására vonatkozólag még semminemű kötelezettséget nem vállaltak, mert ha esetleg az engedély megtagadását látnám szükségesnek, azt az illető minden kötelezettsége daczára is megteendeném. Szükségesnek tartom végül megjegyezni azt, hogy politikai lap szerkesztéséhez ezentul egyáltalában nem fogok engedélyt adni. — Budapest, 1890. évi febr. hó 17-én. — Gróf Csáky s. k. — Nagyon szeretnők ismerni azt a férfiút, a kinek sugalmazására Ó Exellenciája ezt a rendeletet kibocsátotta. Mert hogy saját iniciatívájából tette volna, az, aki a tanítók iránt eddigelé oly meleg rokonszenvel tanúsított — nem hisszük!

A kath. képezdei tanárok azon ma már mindinkább ritkuló páriák közé tartoznak, kik késő napjainkra nyugdíjat nem kapnak. E valóban abnormis és szomorú állapoton óhajt a miniszter segíteni az által, hogy a tanítói nyugdíjtörvény tervezett revíziója alkalmával, ezekre is ki fogja terjeszteni magas figyelmét. Ideje is, hogy ezen szegényletes állapotnak vége vessék, mert hisz az említett intézetek tanárai ugyanazon szolgálatot teszik a hazának, melyet az államiak.

Az »Eötvös-alap« február 2-án hirdette ki az ösztöndíjak és segélyekre vonatkozó pályázatot. Mig e specialiter tanítói jótékony intézmény ügyeiről, pályázatairól és azok eredményéről összes tanügyi szaklapjaink, sőt napilapjaink is időről-időre megemlékeznek s ekként az érdekeltek és érdeklődő közönség figyelmét folyton ráirányozzák, addig — sajnos — a **kath. tanítók orsz. segélyegyesülete** felől csupán elvétve olvashatunk valamit itt-ott egyes lapokban, melynek szomorú eredménye az érdekeltek felől tanúsított közönyösség, érdeklődéshiány. E bajon mielőbb segíteni kellene, mert szomorú tapasztalásból állíthatjuk, hogy egész vidékek tanítói nem tudnak a nemes czélú alap és intézmény létezéséről; kath. tanítóegyesületeink pedig szintén nem foglalkoznak ezzel úgy, miként megérdemlené. Részünkről üdvösnek tartanók, ha a pályázatok hirdetései, mint szintén azok ered-

ményének közlése, minden tanügyi és napilapnak pontosan megküldetnek, mindenkifőlött pedig a »Népt. L.«-nak, mely minden iskolának jár. E czélra alkalmazni lehetne egy kath. néptan. egyetemi hallgató fiát, pár forintnyi segélyezéssel.

A »Polgári Iskola« cz. laptársunk a tankönyvbírálatok tárgyában elősorolt javaslatai közt azt is mondja, hogy: »Hasonló könyvek szerzői concurrens tankönyveknek bírálói nem lehetnek.« He-lyes! a melyhez mi még hozzáadjuk, hogy kir. tanfelügyelők tankönyvírók egyáltalában ne lehessenek. Tudunk példákat, hogy egyes tanfelügyelők valóságosan gyárilag compilálják a tankönyveket s hatósági minőségüknel fogva a megyebeli iskolákra ráocrojlják, akár jók, akár rosszak azok. Tudunk esetet, hogy egy tanfelügyelő bíráló saját tankönyveinek riválisait ledorongolta, míg egy másik, bizonyos roppant elterjedésnek örvendő tankönyvet mialatt agyonbírált, azalatt azok mintájára új könyveket ütött össze hamarosan. Ha így haladunk, maholnap minden tanfelügyelő maga fogja ellátni megyéjét tankönyvekkel. Tudvalevő dolog, hogy a tankönyvbírálatok körül feltűnő volt a pajtáskodás s egyes kiadók összes kiadványainak feltétlen approbációja. E körülményre Orbán Balázs figyelmeztette is a minisztert egyik képviselőházi beszédében. Szerencse, hogy a kath. felek iskolákat az ily furesa approbáció nem érinti, mint-hogy azok részére a püsp. kar által approbált, s a szent István-társ. évi jegyzékében foglalt tankönyvek az egyedül illetékesek és kötelezők.

Torontálmegye népoktatási ügye. A torontálmegyei közigazgatási bizottság mult hó 20-iki ülésén terjesztették elé a megye népiskolai ügyére vonatkozó adatokat, melyekből átvesszük a következőket: 1889-ben a megyében 100.852 iskolaköteles gyermek volt, négyezernél több, mint az előző évben. Ezek közt magyar 14,748, német 37,236, szerb 30,526, román 2704, szlovák 2924, bolgár 1898, horvát 816. Az iskolát összesen 64,895 gyermek látogatta. Hogy oly sokan nem járatják gyermekeiket az iskolába, annak okát a nép szegénységében keresik. Közbejárul azonban a felügyelő hatóságok elnéző bánásmódja is. A megye területén a mult évben volt 17 állami, 164 községi, 152 felekezeti, 3 magán és 2 egyesületi népiskola.

Miklóstelken. Pozsony megyében, a kath. iskolaépület nemrég leégett. A hitközség új épület emelésére képtelen lévén, a patrónushoz, Pálffy Miklós herceghez fordult azon kéréssel, hogy őket ebben támogassa. S a nagylelkű herceg az iskolaépület felállítását egészen magára vállalta, ugyanígy, hogy a lakosságra csupán az ígás és közí napszám haramlik. A bíboros hgprimás Ó Hercegségének e nagylelkű nemes tetteért köszönetét fejezte ki s ennek megfelelőleg Ó Hercegsége javára a tanítói kinevezés jogáról is lemondott.

Szabadkőműves paedagogia. Rómában nemrég egy bizottság alakult, mely azon gyermekeket, kik kitűnjék mutatni, hogy egy álló esztendőn át *egy hittani órán sem vettek részt*, ünnepélyes nyilvános díjosztáson egy 20 lírás takarékkönyvecskével ajándékozza meg. — És egy magát *tan-*

ügyi lapnak nevező laptársunk még folyton jajgat, hogy a pozsonyi autonomikus község a szabadkőműveseket kebeléből kizárni akarja! Vagy talán ő is egy húrton pendül a szabadkőművesekkel?

Pályázat. 6246. sz.-hoz. A Széchényi-Kollonich-féle alapítványnál megüresedett segélydíjas helyekre pályázat hirdettetik. Ezen alapítványi helyekre jogosítvák olyan, a király és a haza szolgálatában érdemeket szerzett, magyarországi illetőségű s katolikus vallású, aggorú férfiak, kik jó erkölcsi magaviseletűek, szegénysorsúak és keresetképtelenek. — Az említett segélydíjas helyekre a jogosultak közül azok birnak elsőbbséggel: kik a *népnevelés* és a közszolgálat terén működtek, akik nemesi származásuak s a kiknek vagyoni viszonyai kedvezőtlenebbek. — A kérdéses helyekkel 63 forintnyi évi segélydíj jár, mely az illető részére életfogytiglan adományoztatik. — A folyamodók minősítvényüket *okírat-szerűleg* igazolni kötelesek. — Az adományozási jogot gyakorló vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium-hoz czímzett folyamodványok az *illető egyházmegyei hatóság*nál 1890. évi márczius hó 31-ig bezárólag nyujtandók be. Budapest, 1890. évi február hó 6-án. — A vallás- és közokt. m. kir. minisztertől.

Első szt. áldozási képecskék, olvasók, érmeckék, és más szt. képek a legnagyobb változatosságban kaphatók **Weisz Frigyes**nél, Budapesten Kecskeméti-utca 12. Mutatványok kívánatra szívesen küldetnek.

Tanügyi tájékoztató.

Dr. Winkler József a »Magyar Állam«-nak éveken át volt belmunkatársa, a Sz. István-társ. által az »Almanach«, »Ifjusági könyvtár« és »Népiratkák« szerkesztésével bízott meg. Hát a tankönyvek és egyéb isk. kiadványok szerkesztésének és kezelésének vezetésére mikor neveznek ki egy tanférfit? — **Kevés a tanító!** Poroszország keleti részén tanító hiány van Ennek csökkenése végett a növendékeket a rendes időnél hamarabb bocsátják el. E miatt a tanítói karban természetesen a fogyatékosan képzett elemek szaporodnak. (I. Sz.) — **A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Szathmáry Géza** pankotai r. kath. plebánosnak, az ottani kath. népiskola javára, jelesen a könyvtár gyarapítására és szegény tanulóknak magyar tankönyvekkel való ellátására tett 660 frtnyi adományért, elismerő köszönetét fejezte ki. — **A szabadkai képviselő testület** — mint levelezőnk írja — elhatározta, hogy 270,000 forintot hat nagyszerű iskolaépületet emel és 160,000 forintért új korházat épít. — **Tűzhalál az iskolában.** Február hó 28-án Király-Lehotán (Liptó) egy kilencz éves leány teljesen megégett. A szerencsétlen korán érkezett az iskolába, itt vigyázatlanul a kályha mellé állt, mire ruhája tüzet fogott és a szegény kis leány szénné égett. — **Siketnéma-intézetek Németországban.** 1889. évben Németországban volt 96 siketnéma intézet (35 belső, 50 külső és 11 vegyes) 606 osztálylyal, 579 tanítóval, 58 tanítónővel és 6303 tanulóval (3575 fiú és 2728 leány). 1881. év óta a tanulók száma 674-el, az osztályoké 98-al és a tanerőké 107-el szaporodott. — **Belicza József** Budapest-krisztinavárosi igazg.-tan. 40 éves korában elhunyt. A Felvidék szülöttje (Felső-Diós Pozsony-m.) szorgalma és tevékenysége, mint-szintén tanügyirodalmi működése által (magyar nyelvtan, számtan, a magyarorsz. tanulók névtára stb.) szép nevet vívott ki magának. — **Braunhoffer Ferencz** rácz-militicsi róm. kath. kántortan. az ezüst érdemkeresztet, *Szóllóssy István* rimaszombati evang. reform. tanító pedig az a r a n y érdemkeresztet kapta, mindketten 50 évi szolgálatuk elismerésül. E szerint a protestans tanítói működés nagyobb fokú elismerést érdemel, mint a katolikus!!

Alapított
1880.

HAJÓS EDE és TÁRSA.

Alapított
1880.

Papirkereskedés Budapest, Károly-körút 24.

Irkák.

100 drb 1 kros irkák	—60
100 „ 1 „ finomabb papirból	—70
160 „ 2 „ füzetek	1.50
100 „ 3 „ „	2.40
100 „ 5 „ „	3.80

Továbbá mindennemű iskolai rajz, írószerek nagy választékban kaphatók.

Írószerek.

1 doboz toll 144 drb	—30	—1.20
1 tuczat tollszár	6	—50
1 font pecsétviasz jó minőségű	—34	
1 liter finom fekete tinta	—50	
1 üv. vörös, kék, zöld v. más szín. tinta	—10	—20
1 üveg vegy. tinta	—30	
1 csomag 1/2 kilós porzó fekete	—6	
Itató papírok legjobb minőségűek. Téntapor. Itató-hengerek és deszkák 25 krtól följebb.		
1 tuczat írón Hartmuth fehér fában	—10	
1 tuczat írón czedrusfából 18, 24, 36 és	—55	
1 „ „ Hartm. 8-szögl. ezüst nyom.	—48	
1 „ „ Hartm. legfinomabb 6-szögl.	—70	
1 „ „ Faber-féle minden számban 1.—	—	
Kék, vörös és egyéb színű írónok tuczatonként jó minőségben 48 krtól feljebb.		

Árjegyzék-kivonat.

500 iv szürke fogalmi papir közép 7/10 s. B.	1.30
500 „ „ „ „ „ vastag 7/10 s. D.	1.70
500 iv fehér finom irodai sima vagy bor- dás 5/10 g. s. b.	2.50
500 iv fehér irodai finom 3/10 g. s. c.	3.80
250 iv legfinomabb miniszterp. 1/10 s. e. f	3.50

Borítékok.

1000 drb vékony okmányb 46 H. világos	2.50
1000 „ vastag kékes 46 B. C.	3.—
1000 „ igen erős sárgás barna okmány- boríték 46 A. P.	3.50
1000 iv finom hiv. nagyalaku levélp. sima	8.—
1000 drb 4-r. boríték vastag kékes 44 B. C.	2.40
1000 drb 4-r. finom fehér boríték 218 sz.	4.50
1000 drb 4r. igen finom vastag 418 sz.	6.60

Levélpapírok.

1000 drb rendes 8-r. levélpapír, vonal- zott, koczkás vagy sima	3.—	—6.—
1000 drb 8-r. levelborit. fentihez	2.50	—5.—
1 doboz finom levélp. borítékkal 50—50	—40	
1 „ finomabb	50—50	—50
1 „ legfinomabb Marg. Mill 50—50	—50	1.20
1 „ legfin. nagyobb forma 50—50	—50	1.20

Kő- és könyvnyomdai munkák, u. m. bélyegzők csinosan és jutányosan készíttetnek.

Kivánatra minták bérmentve küldetnek.

Ifj. NAGEL OTTO

Könyvkereskedése. Budapest, Muzeum-körút, a nemzeti színház bérházában.

ÉPÍTÉSI TANÁCSADÓ

IRTA: GONDA BÉLA

magyar királyi miniszteri műszaki tanácsos.

Megjelenik 30 füzetben. — Egy-egy füzet ára 30 kr. — Számos ábrával.

Ezen kívül valamennyi iskola és más könyv általam jutányos áron beszerezhető.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

Kimerítő könyvárjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.